

Men geloofde eerst niet dat Mary Shelley, een vrouw, Frankenstein had geschreven

schrijfster Anne Eekhout, Tijdgeest 58|61

WWW.TROUW.NL | 79STE JAARGANG NR 23643 | E-MAIL VIA WWW.TROUW.NL/SERVICE | POSTBUS 859 1000 AW AMSTERDAM | REDACTIE 020-562 9444 | KLANTENSERVICE 088-056 1588 | BEZORGING 088-056 1599

De pijn van de boer

Gedwongen verkoop bedreigt familie-opvolging
Tijdgeest 6|16

En weer wordt de operatie uitgesteld

Tien mensen over hun zorg die telkens wordt verzet
de Verdieping 2|3

'Wat is er mis met een aardige leider?'

PvdA'er Marjolein Moorman maakt zich boos
de Verdieping 10|11

'Het verhaal over slavernij zit anders'

Karwan Fatah-Black schreef een weerwoord
de Verdieping 8|9

Hoe bewaren we ons geduld nu het kabinet opnieuw strenge beperkingen oplegt? Filosoof Robert van Putten denkt dat we dit kunnen leren.

'Deze crisis is een les in traagheid'

Lodewijk Dros
redactie religie&filosofie

"Hoe houd ik dit in vredesnaam vol?" De Renkumse filosoof Robert van Putten (1987) zucht even. Thuiswerken gaat prima, "maar ik mis het gesprek met collega's, de energie van studenten, denkvitamines. Komt bij dat ik in het najaar altijd wat somber word, de winterdip." De rellen en polarisatie baren hem daarbij zorgen. Daarom pleit hij voor de deugd die 'geduld' heet.

Hij snapt wel waarom het zoveel moeite kost om dat op te brengen. We zijn gewend om alles snel te krijgen: vandaag besteld, morgen in huis. "Dat heeft onze geduldsspanne verkort. Ik zeg het de socioloog Hartmut Rosa na: onze samenleving is altijd in beweging en gaat steeds sneller. Dus rekenen we op een *quick fix*, op snelle oplossingen. Beleidsmakers hebben dat gevoeld omdat wij het graag willen horen: ze zeiden dat we nog even moeten volhouden, dat ze een klap gaven op het virus, dat we ons snel uit de beperkingen prikken, konden gaan dansen met Janssen. Dat is allemaal mislukt, omdat het virus rare bochten nam. De coronacrisis verloopt grillig en traag. Dat is slikken, want dat waren we niet meer gewend. Daardoor is het lastig om geduldig te blijven."

Maakbaarheid

Dat wordt nog versterkt door iets anders: maakbaarheid. Van Putten promoveerde daar het afgelopen jaar op. Het idee dat we de werkelijkheid naar onze hand kunnen zetten, zit in ons allemaal. "Kijk maar naar het beeld dat ministers gebruiken: ze 'draaien aan de knoppen' op een 'dashboard' en 'sturen op ic-capaciteit'. Het is een ingenieursmentaliteit van een machine die je kunt beheersen." Dat beeld ligt onderhand aan diggelen. "We zijn orde en over-

zicht kwijt in deze crisis."

Van de eerdere lockdowns hebben we geen geduld geleerd, meent Van Putten. "We zéiden wel dat we alles anders gingen doen – minder vliegen, meer rust – maar we waren de lockdown nog niet uit, of alles ging op volle kracht vooruit."

De nieuwe maatregelen nopen ons om alsnog "los te laten waar we krampachtig aan vasthouden. Er zijn niet altijd snelle oplossingen. Deze crisis is een les in traagheid, dat gevoel heb ik sterk."

Volgens Van Putten valt geduld te leren. Door bijvoorbeeld te accepteren dat verlangens niet meteen worden vervuld, en soms zelfs helemaal niet.

'We waren de lockdown nog niet uit of alles ging op volle kracht vooruit'

"Filosoof Cornelis Verhoeven noemde geduld 'wonen in het uitstel'. Het is de moed om het ongemak uit te houden." Voor jongeren die met al hun energie en ambitie tegen de muur aan bonken, valt dat niet mee. Dat weet Van Putten van nabij, hij werkt aan de Christelijke Hogeschool Ede. Maar ook volwassenen worstelen ermee. "De mens is van nature rusteloos, Blaise Pascal schreef al dat je helemaal alleen in

een kamer langzaam gek wordt. Toch zullen we juist nu rust moeten zoeken. Laat ik het maar inkeer noemen, bezinning op waar we aan gehecht geraakt zijn, wat vertrouwd is en wat we los moeten laten. Geduld is dus geen passiviteit, nonchalance of onverschilligheid. Het is juist actief beseffen dat het leven niet alleen leuk is, dat de barre winter ook onder de seizoenen zit. Geduld is dus op je lip bijten. Dat is beter dan verzuring en agressie."

Wat moet een horecaondernemer die na anderhalf jaar sappelen toch over de kop dreigt te gaan? Van Putten: "Dan zul je mij niet horen over geduld. Bij dat restaurant bestel ik dit weekend liever een afhaalmaaltijd."

Voor wie zijn rust dreigt te verliezen, heeft hij nog een nuttige tip. "Informatie is nodig, maar zet daarna tv, mobiel en laptop uit. Je hoeft je niet door praatprogramma's en woedende twitteraars op te laten fokken."

vandaag 3
Kabinet kiest voor avondsluitingen

vandaag 4|5
Zorgen om mutatie uit Zuid-Afrika

vandaag 6|7
Waarom zag Nederland deze golf niet aankomen?

Trouw.nl
Reacties op de maatregelen

Ontdek Trouw in optima forma

trouw.nl/editie

Trouw

BELGIË € 4,85

